

УДК 338.24

Лук'яненко Н.Е.¹, Палладі Д.Е.²

¹ ст.викл.НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр.БАД-529 НУ «Запорізька політехніка»

ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОЇ АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Агарний сектор національної економіки є одним із головних. Останніми роками держава сконцентрувала зусилля на гармонізацію вітчизняного законодавства до діючих у ЄС регламентів; удосконалення сфери управління земельними відносинами; регламентацію діяльності у сфері органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції. У сфері оцінки відповідності та акредитації триває робота з приведення законодавства України у відповідність із правом ЄС та Угодою про технічні бар'єри у торгівлі СОТ; удосконалено державну політику управління земельними

відносинами: проведено загальнонаціональну (всеукраїнську) нормативну грошову оцінку земель сільськогосподарського призначення на площі 35,4 млн га (окрім земель, розташованих у межах населених пунктів).

Протягом останніх років в аграрному секторі сформувалася сировинна модель, яка не відповідає ні внутрішнім потребам населення в якісних, безпечних і доступних продуктах харчування, ні тенденціям світового продовольчого ринку (на якому постійно зростають попит і ціна на продукцію тваринництва й готову продукцію харчової промисловості, натомість ціни на зернові та зернобобові культури знижуються). Існування низки проблем гальмує подальший розвиток аграрного сектору, не даючи змоги повною мірою розкрити наявний ресурсний потенціал, а отже, стримує реалізацію його конкурентних переваг. Однією з проблем у вітчизняному аграрному секторі є деформована структура сільськогосподарського виробництва на користь експортоорієнтованої рослинницької продукції. У сучасній структурі сільськогосподарського виробництва сільськогосподарські підприємства (переважно великі аграрні формування) займаються виробництвом менш трудомістких, високорентабельних і швидкоокупних сільгоспкультур. Так, ними вирощується 86,1% соняшнику, 80,0% зернових та зернобобових культур, 95,2% буряку цукрового. Водночас приватні господарства населення утримують 76,2% корів, 85,7% овець та кіз, вирощують 98,2% картоплі, 85,7% овочевих культур та 78,5% плодоягідних культур, а також виробляють 72,6% молока. Таке зосередження трудомісткого виробництва в приватних господарствах, не спроможних забезпечувати потреби ринку високоякісними стандартизованими товарами, формує загрозу погіршення забезпечення населення продовольством.

Другою проблемою є відсутність програмного документа щодо розвитку аграрного сектору. Починаючи з 2008 р. в Україні реалізовувалася Державна цільова програма розвитку українського села, термін дії якої закінчився у 2015 році.

Третьою проблемою є низька ефективність державної підтримки аграрного сектору. Нерівномірність надання підтримки протягом року, зміни порядку виділення коштів із Державного бюджету, ускладнення процедури подання документів на розгляд комісій, установлення додаткових обмежень призводять до зменшення кількості отримувачів такої підтримки з числа агропідприємств та фермерських господарств, а також до їх відмови від отримання такої підтримки.

В Україні недостає стратегічного бачення і конкретних дій влади щодо подолання кризи тваринницької галузі. Тривале скорочення поголів'я великої рогатої худоби, перспективи повної втрати господарствами населення ринку збуту продукції внаслідок адаптації вітчизняного законодавства до європейських вимог.

В Україні також ускладнений доступ сільськогосподарських виробників до банківських кредитів. За даними НБУ, середньорічна процентна ставка в річному обчисленні для сільського, лісового та рибного господарств у грудні 2020 р. становила 10,7%, тоді як у цілому по економіці – 8,8%.

Також, має місце неефективне використання потенціалу українських земель. За показниками врожайності всіх основних культур наша країна поступається провідним світовим виробникам аналогічної продукції. Так, якщо врожайність пшениці в Україні у 2018 р. становила 37,4 ц/га, то у Польщі – 40,6 ц/га, у Німеччині – 66,7 ц/га, у Франції – 68,4 ц/га.

Існують також екологічні проблеми сільськогосподарського землекористування. Нині в Україні понад третину сільсько-господарських угідь піддано дії ерозійних процесів. В Україні недостатній розвиток інфраструктури аграрного ринку. Стрімке нарощування обсягів виробництва окремих видів сільськогосподарської продукції потребує розбудови логістичних центрів, й інших інфраструктурних об'єктів аграрного сектору.

Нині аграрний сектор робить суттєвий внесок у ВВП країни, надходження валютних коштів від здійснення зовнішньоторговельних операцій забезпечує внутрішній ринок країни широким асортиментом продуктів харчування на цілком прийнятному рівні. Проте нинішня модель функціонування аграрного сектору є неефективною.

Метою державної аграрної політики має стати диверсифікація розвитку аграрного виробництва на основі підвищення капіталізації та інвестиційної привабливості агропідприємств завдяки запровадженню ринкового обігу сільськогосподарських земель, заохочення діяльності фермерських господарств, сприяння розбудові логістичних потужностей і досягнення завдяки цьому інклюзивного розвитку сільських територій.